

SÁRISÁPI HÍRMONDÓ

ŠARIŠÁPSKE
SPRÁVY

21. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

2017. OKTÓBER

Megemlékezés az '56-os októberi forradalom és szabadságharc ünnepéről

Október 23-án (hétfőn) 17 órától,
a 18 órai szentmisét megelőzően

a Millenniumi parkban megemlékezést
és koszorúzást tartunk.

Kérjük, hogy az ünnepségen résztvevők egy szál gyertyát
vagy virágot helyezzenek el az emlékműnél.

Tisztelettel várjuk a község lakosságát!

Bogárdy Imre: Ima a Magyar Hazáért

Istenem, nézzed sorra hőseink végtelen sorát
A szenvedő mártíroknak dicső arcképcsarnokát ...
Leborulva eléd, kérlek könyörögve ...
A magyar nép szenvedését szüntesd meg örökre!

Adjál újra hitet, - jövőt, - reménységet
Ne pártoskodást, - e helyett egységet.
Gyarlók vagyunk, Uram ... ne vedd ezt rossz néven –
Segítsd meg népünket minden nehézségben.

Sárissápiak a jegenyei búcsúban

Tanácskozás, egyeztetés, tervezések sokasága előzte meg a jegenyei búcsúünnepet is, így esteledett ránk péntek, szeptember 28-a, gulyásfőzés közben, amikor megérkezett a sárissápi testvértelepülés vendégcsoportja. A 27 fős sárissápi küldöttség polgármesterével, Kollár Károllyal együtt érkezett, őket T. Kádár István jegenyei plébános és Lőrincz Jenő helyi tanácsos fogadta a jegenyiekkel együtt.

Szombaton délelőtt búcsús ünnepi szentmisére került sor az erre az alkalomra feldíszített jegenyei Szent Mihály templomban, Jakab Gábor főcelebráns és Kádár István kolozsmonostori plébános, címzetes esperes, mint szónok vezetésével, további négy vendégpap és a helyi plébános társaságában.

Az ünnepi ebéd után magyarországi testvéreink kérésére meglátogattuk a kolozsvári Szent Mihály és a Farkas utcai református templomot. A nap végén, a hideg estét

jókedvű mulatással, nótával fűtöttük fel, és ezzel zárult búcsús ünnepünk.

A vasárnapi szentmise és az azt követő ebéd után elköszöntünk vendégeinktől, Kollár Károly az ősszel újraindult jegenyei óvoda részére meglepetés-ajándékokat adott át – a gyerekek sok játékot, labdát, dömpert, képeskönyveket kaptak.

Szócs Tibor

Forrás: Kerekes Edit Szabadság, Kolozsvár
szabadsag.ro keditt.wordpress.com

A mindenszentek ünnepe és halottak napja

Mindenszentek (november 1.) ünnepének eredete visszanyúlik az ókorba. Amint az Egyház felszabadult a kegyetlen üldöztetésből, hálával emlékezett meg a nagy próbatétel idejének áldozatairól, a vértanúkról. Kultuszuk egyre gazdagabb és színesebb lett. Példájukból erőt merítettek a keresztnyek. A halottak napja (november 2.) hatszáz évvel később a nagy cluny-i egyházreform kapcsán jelent meg, mintegy logikusan kiegészítve a mindenszentek ünnepét. Ekkorra ugyanis már érett egyháztannal rendelkezett a kereszténység. Nem csupán a látható és a láthatatlan világ tartozik össze, de az emberi lelkek is, függetlenül attól, hogy testben vagy testen kívül léteznek-e. Ez a ma oly sokat emlegetett emberi szolidaritás őseredete. A Teremtő szándéka szerint mindenki felelős mindenkiért. Az egyén értékei a teljes emberi közösséget gazdagítják, az egyén morális hanyatlása viszont az egész emberi közösséget gyengíti. Nagyon jó példával szolgál erre a társadalom legkisebb sejtje, a család. Minden bűnünk gyermekeink sorsát nehezíti, minden percnyi áldozatos szolgálatunk, minden átvirrasztott éjszakánk az ő életéselyeiket javítja.

Az elhunyt szerettünk halhatatlan lelke, amikor már életközösségben van Istennel, segít bennünket – akik még a földön zárandokolunk – a mennyei haza felé. Mi viszont segíthetünk azokon, akikre még tisztulás vár azért, hogy Teremtőjükkel életközösségre léphessenek. Így tartozik össze a megdicsőült, a zárandok és a szenvedő egyház. November 1-je a megdicsőült egyház ünnepe, november 2-ja pedig a szenvedő egyházé. Mindkettő nagyon fontos nekünk, a zárandok egyház tagjainak.

Szent XXIII. János pápa mondta ki először, hogy az Egyház nem múzeum. Ünnepeink nem válhatnak merő megszokássá. Az ünnepek nem öncélúak, hanem az embert szolgálják, hogy az ember felfedezze valódi méltóságát, amelytől egyébként a világ meg akarja őt fosztani. Az ünnepeknek mindig van aktualitásuk, az adott kort gyógyító üzenetük. Mindenszentek ünnepe és Halottak napja megerősíti az emberi méltóságba vetett hitünket, még inkább feltárja az ember isteni eredetének titkát. E két ünnep segít, hogy az ember felismerje valódi méltóságát és abban megerősödjék. Az ember eredete szent. Az emberi embrió léte egyetlen szakaszban sem kezelhető úgy, mint a haszonállat embriója. Életünk végén pedig ne a semmibe akarjunk hullani, hanem a minket végtelenül szerető Isten karjaiba. Az emberi lét nem az értelmetlen anyag véletlenszerű, időleges öntudatra

ébredése, hanem az isteni életben való megjelenés, abba való belegyökerezés, és abban való kiteljesedés. A kereszténység küldetése, hogy segítsen minden embert az emberi méltóság útján. S hogy rátaláltunk-e már az emberi méltóságnak eme csodálatos valóságára, megmutatja az, ahogy az ember eredetéről, és a lelkek egymás iránti, szolidáris felelősségéről gondolkodunk. Megmutatja az, amikor keresztelünk, de az is, amikor az elhunyt szerettünk halálának évfordulóján felkerekedik a család, hogy a kedves halott lelki üdvéért az Isten házában a szentmise kegyelmi erejével imádkozzék.

Szabó József László plébános

Kora gyermekkor

Helyettesítéssel látom el a körzetet 2017. augusztus 1-jétől, bizonytalan ideig, hiszen Egervári-Maradi Georgina újra anyai örömeik elé nézett. 1989-ben szereztem diplomát Budapesten SOTE Egészségügyi Főiskolai Karán Védőnőképző Szakon. Azóta dolgozom védőnőként Tokodaltárón. Sárísápon hétfőn és pénteken állok a gondozottak rendelkezésére.

Mivel a védőnők száma az utóbbi években nagymértékben csökkent, gyakran kell ellátnunk más körzetet is a sajátunk mellett. Így én dolgoztam Esztergomban is, Csolnokon is – és most nagyon örülök, hogy megismerhetem a szülőfalu gondozottjait, családjait és kisgyermekait!

Magyarországon, de világviszonylatban is egyedülálló

szülői megfigyelésen alapuló kérdőívet vezettek be 2017. szeptember elsejétől a gyermekek fejlődésének nyomon követésére. Az online kérdőív segítségével a szülők tapasztalatai is bekerülnek a vizsgálat folyamatába, amelynek célja, hogy időben felfedezhetőek legyenek azok a problémák, amelyeket korai kezeléssel korrigálni lehet. A kérdőív 0 és 7 éves kor között vizsgálja a gyermekek fejlődését 15 életszakaszban. Tanácsokkal segíti a szülőket az egyes életszakaszoknak megfelelő fejlődés követésében. Bővebb tájékoztatás a www.koragyermekkor.hu szakmai portálon található.

**Szabóné Kurucz Aranka
helyettes védőnő**

Húszéves barátság

Az 1946-ban a Sárísápot elhagyó szlovákok többsége Handlovában, azaz Nyitrabányán telepedett le. Ma szinte valamennyi tősgyökeres sárísápi családnak vannak leszármazottjai, rokonai a szlovákiai városban. Húsz évvel ezelőtt a két település testvérvárosi együttműködést kötött egymással, amely a meglévő szálakat még szorosabbra fűzte. A megállapodást az aláírás huszadik évfordulója alkalmából megerősítették a felek.

Nyitrabánya, azaz Handlová napjainkban is Szlovákia legjelentősebb bányászvárosa. Településünkötől bő kétórányi autótúra fekszik az ország szívében. A várost német telepesek alapították a XIV. században, 1837-ben mezővárosi kiváltságokat kapott, a XIX. század második felében elvesztett városi rangját 1960-ban kapta vissza. A XIX. század közepén feltárt barnaszénbányái által az 1970-es évekre Szlovákia legnagyobb bányavárosává vált. Német lakosságát a második világháború után kitelepítették Németországba. Legjelentősebb műemléke az 1340–60 között gótikus stílusban épült, 1603-ban reneszánsz stílusban átalakított, s 1958-ban újjáépített Szent Katalin templom. Gyönyörű természeti környezete mellett érdemes el látogatni bányászati múzeumába is.

A Sárísáp és Handlová között fennálló, húsz éves múltra visszatekintő testvértelepülési kapcsolat által számos kulturális- és sportrendezvényre látogattak el egymáshoz a helyi csapatok, küldöttségek. Születtek új barátságok, ismét egy asztalnál ültek a rokonok, régi ismerősök.

Handlová Város Önkormányzatának és Sárísáp Község Önkormányzatának képviselői 2017. augusztus 19-én megerősítette az 1997-ben létrejött együttműködési szerződésüket.

A jövőben is

- kezdeményezik térségük képviselőinek rendszeres kapcsolattartását,
- találkozót szerveznek kulturális, oktatási, sport és ifjúsági kapcsolatok, valamint az idegenforgalom terén,
- kezdeményezik a felek illetékes hatóságai között az érintett témákban való együttműködést, elősegítve ezzel mindkét fél önkormányzatának és civil szervezeteinek összehangolt tevékenységét,
- kapcsolatot tartanak fenn térségük és más rétegek civil szervezeteivel, közéleti személyiségeivel,
- információikkal és szakmai tanácsaikkal elősegítik a humán kapcsolatok erősödését, és intézményeik kölcsönös érdekeltségen alapuló együttműködését,
- a tapasztalatszerzés és a kölcsönös tájékoztatás igényével kapcsolatot keresnek más hasonló elven működő önkormányzati és civil szerveződésekkel, csoportosulásokkal.

Községi hírek

Bursa Hungarica 2018. Sárisáp Község Önkormányzata csatlakozott a hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók, illetőleg felsőoktatási tanulmányokat kezdő fiatalok támogatására létrehozott BURSA HUNGARICA Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2018. évi fordulójához.

A pályázatbeadáshoz a Bursa Hungarica Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszerében (a továbbiakban: EPER-Bursa rendszer) egyszeri pályázói regisztráció szükséges, melynek elérése: <https://bursa.emet.hu/paly/palybelep.aspx>

A személyes és pályázati adatok EPER-Bursa rendszerben történő feltöltését követően a pályázati űrlapot kinyomtatva és aláírva a települési önkormányzatnál kell benyújtani a pályázóknak. **A pályázat benyújtási határideje: 2017. november 7.**

Bölcsőde. Sárisáp Község Önkormányzatának a közeljövőben - legkésőbb 2018. december 31-ig - gondoskodnia szükséges a bölcsődei ellátás biztosításáról. Az önkormányzat a Sári Óvoda épületében kialakítandó mini bölcsődéhez pályázatot nyújtott be a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz. Az elnyerhető támogatást az önkormányzat a mini bölcsődékre előírt kötelező tárgyi feltételek teljesítésére, valamint az ehhez kapcsolódó építési tevékenységekre és eszközbeszerzésre fordíthatja.

Új ablakok a művelődési házon. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 300 millió forint keretösszeggel pályázatot hirdetett közművelődési érdekelt-ségnövelő támogatásra. A pályázat célja közművelődési intézmény vagy közösségi színtér műszaki-technikai eszközállományának, berendezési tárgyainak gyarapítása, épületének karbantartása, felújítása volt. Sárisáp Község Önkormányzata a pályázaton 364 000 Ft támogatásban részesült, amelyet önrésszel 2,63 millió forintra egészített ki. A pénzügyi keretből a művelődési ház ablakait korszerű, műanyag nyílászárókra cserélték

Őszi forgatag. Őszi forgatagot tartanak október 20-án, 17 órától a Sári óvodások. A csoportok által készített portékákból hangulatos vásár kerekedik. A gyerekek kipróbálhatják az óriás fajtékokat, megismerkedhetnek a hagyományos szüret eszközeivel, vagy kreatív foglalkozáson

vehetnek részt. A programok mellett zsíros kenyérrel, teával és sok-sok őszi gyümölcssel várják a legkisebbeket. A rendezvénynek a művelődési ház ad otthont.

Erdei iskola. Erdei iskolában voltak 2017. szeptember 24. és október elseje között az iskola tanulói. Az egy hetes tábor csodálatos környezetben, a szlovákiai Hronecban zajlott. A programot minden évben a Magyarországi Szlovákok Szövetsége szervezi a szlovák kormány anyagi támogatásával. Az utazás költségeit a Sárisápi Szlovák Önkormányzat biztosította. Délelőtönként szlovák nyelvi foglalkozásokon, délutánonként az animátoraink irányításával érdekes és izgalmas programokon vettünk részt. Az erdei iskola diákjai Ábrahám Liliána, Csobolya Adorján, Diószegi Vanda, Horváth Marcell, Kiss Kincső, Kitka Cintia, Pfluger Fabián, Priegl Nikol, Révész Andrea, Urbanics Áron, Varga Gergő és Vörösmarty-Varga Csongor voltak. Kísérőtanárunk Huberné Kisgyőri Katalin.

Családsegítés Sárisápon. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkájának elsődleges szempontja a segítségnyújtás. Céljuk, hogy a család jól működjön. A felmerülő problémákra kérjenek és kaphassanak mielőbb segítséget, tanácsot, megfelelő szakemberhez való irányítást. Fontos, hogy gyermekek a családjuk körében nevelkedjenek, és a megfelelő testi, érzelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésük biztosított legyen.

Szolgálatunkhoz az alábbi problémákkal fordulhatnak segítségért:

- információra, tájékoztatásra, segítségre van szüksége hivatalos ügyeinek intézéséhez, pénzügyi és természetbeni támogatásokkal kapcsolatban,
- konfliktushelyzetek megoldásához kér segítséget,
- sürgős segítséget igénylő krízis esetén, mint pl. lakhatási krízis,
- családon belüli erőszak,
- a gyermek testi, lelki egészségével, viselkedésével, magatartásával összefüggő problémák,
- ha a család anyagi ellehetetlenülése a gyermekekről való gondoskodást fenyegeti,

Erdei iskola

Ügyfélszolgálatunk a Polgármesteri Hivatal földszinti irodájában található.

Hétfő: 08:00 - 15:00
Szerda: 08:00 - 10:30, 13:00 - 15:00
Csütörtök: 08:00 - 12:00
Telefon: (33) 518-338
Mobil: 06-30-785-1415
E-mail: csaladsegito@sarisap.hu

Ruhagyűjtés. A Szent Imre Karitás Csoport a helyi Vöröskereszt Szervezettel együtt ruhagyűjtést szervez. A feleslegessé vált, de jó állapotú ruhákat, cipőket, ágyneműket, táskákat a helyi Karitás raktárába várják (Sárisáp, Szabadság tér - posta mögött) október 20-án, pénteken 13 és 17; október 21-én szombaton, 9 és 12 óra, míg október 23-án hétfőn 13 és 17 óra között.

45 éves a Pávakör. Születésnapját ünnepli november 11-én a Sárisápi Pávakör a művelődési házban. Az 1970-es évek elején a „Röptülj Páva” mozgalom hatására a Magyarországi Szlovákok Szövetsége felhívására alakultak sorban a szlovák pávakörök. A szlovákul beszélő és énekelni szerető lakosok közül kerültek ki az alapító tagok.

Évről-évre növekedett az énekkar jó híre, sokat szerepeltek és szerepelnek ma is a megyében és a megyén kívül is. www.pavakorsarisap.5mp.eu

Idősek napja és nemzetiségi nap. A falu 65 évnél idősebb lakóit ünnepeltük október 7-én a művelődési házban. A programot az idén 35. születésnapját ünneplő párkányi Kisbojtár Gyermek Néptánc-együttes vendégszerepelt. A táncsoport produkciója mellett fellépett Benkő Péter színművész, valamint az óvodások, az iskola diákjai, a mazsorettcsoport és a Pávakör. A jó hangulatról a Jay Walker Zenekar gondoskodott.

Tudományos ismeretterjesztő előadás.

A Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete és a Sárisápi Szlovák Önkormányzat 2017. október 13-án közös előadást tartott „Csehszlovákia és Magyarország közötti lakosságcsere 1946-48-ban – „Hív az anyaföld” – a csehszlovák propaganda és a sárisápi szlovákok áttelepülése” témában a Bányász Művelődési Házban. Az előadáshoz dr. Kovács Anna, a Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete tudományos munkatársa által készített összefoglaló a decemberi Hírmondóban jelenik meg.

Színes programokkal a hátunk mögött.

A Sárisápi Német Nemzetiségi Önkormányzat nevében köszöntjük Önöket. Köszönjük mindannyiuknak, hogy megtisztelték bennünket, és eljöttek a 2017-ben megrendezett programjainkra, melyek többségét igyekszünk a gyermekeket szem előtt tartva megszervezni. Így volt ez idén a májusfaállításkor, a tatai kirándulásunk alkalmával és a szüreti mulatságban is, amelyet a kecskédi néptáncsoportok nyitottak meg, és ahol a pilisvörösvári Die Adlersteiner sramlizenekar gondoskodott a jó hangulatról.

Várják az új tagokat. A Sárisáp-Annavölgy Polgárőr Egyesület 1996-os megalakulása óta a bűnmegelőzés és a mindennapi közbiztonság védelméért dolgozik, szorosan együttműködve a rendőrséggel, önkormányzatokkal, civil szervezetekkel. Az egyesület a tavalyi évben több mint 3000 óra önkéntes munkával szolgálta Annavölgy és Sárisáp rendezvényeit, intézményeit. Kun Csabát, aki 11 éve elnöke a szervezetnek, idén a Komárom-Esztergom Megyei Polgárőr Szövetség elnökévé nevezték ki. Folyamatosan várják az új tagok jelentkezését. Polgárőr lehet minden 18. életévét betöltött, büntetlen előéletű állampolgár. Szívesen fogadják a csapatba a 14-18 év közötti fiatalokat is. Az Ifjú Polgárőr tagozat tagjai is kivehetik részüket lakó környezetük biztonságosabbá tételéből. Jelentkezni Kun Csaba elnöknel lehet a 06 30 621 0419-es telefonszámon.

Márton napi lámpás felvonulás.

Márton nap alkalmából lámpás felvonulásra hívják a falu lakóit az iskola diákjai és pedagógusai. November 11-én, saját készítésű lámpásokkal vonulnak a településen, amelyet látványos tűzzsonglőr bemutató tesz még színe-sebbé.

Szelektíven az üveget is

Üveghulladék-gyűjtő konténer került kihelyezésre a településen. Az 1100 literes speciális edény a takarékszövetkezettel szemben kapott helyet. Sárísáp mellett a Dorogi Többcélú Kistérségi Társulás 14 további településére kerültek tartályok. A konténereket havonta egy alkalommal ürítik.

Az üvegyűjtő konténerben az alábbi üvegfajták helyezhetőek el:

- italos-, (ásványvizes üvegpalackok, röviditalok üvegpalackjai, borosüvegek, sörösüvegek)
- befőttes-,
- parfümös és egyéb öblösüvegek.

Az üvegpalackokról a zárókupakokat el kell távolítani és kiöblítve kell az edénybe helyezni!

A fehér (áttetsző) és színes (zöld, barna) üvegek gyűjtése egy edényben történik, amit a begyűjtés után a válogatóműben szétválogatnak.

A gyűjtőkonténerbe csak öblösüvegeket szabad elhelyezni, az alábbi felsorolásban szereplő üvegfajták NEM kerülnek elszállításra:

- síküveg,
- világítótestek és fénycsövek,
- ablaküveg,
- tükör,
- szemüveg,
- kerámia és porcelán,
- nagytartály
- orvosságos üveg
- valamint egyéb háztartási üvegedények (pl.: hőálló üvegtál)

A visszaváltható üvegeket lehetőség szerint vissza kell váltani, mert a palackok újratöltése az újrahasznosításnál környezetkímélőbb megoldás.

Hogyan dobjuk az üvegeket a szelektív kukába?

1. Fontos, hogy az ételes üvegeket ki kell öblítenünk. Az üvegben semmiképp ne maradjon ételmaradék! Többen mondhatják erre, jó-jó, de akkor pazaroljuk a vizet. Nem szükséges ezeket folyóvízben elmosni. Együtt a többi edénnyel, így semmivel nem pocsékolunk több mosóvizet az átlagos használatnál.
2. Az italos palackok legyenek üresek!
3. Nem kell leszedni a címkéket.
4. A szelektív kukába dobott üvegeken ne maradjon fedő, kupak és gyűrű!
5. Nem baj, ha a kukába dobás alatt összetörik az üveg.

Állattartás télen

Ahhoz, hogy háziállataink egészségesen vészeljék át a telet, két fő dolgot kell biztosítani számukra: megfelelő takarmányt (élelem), és megfelelő tartási helyet. Ez vonatkozik házi kedvenceinkre (kutya, macska), és a haszonállatainkra is (szarvasmarha, sertés, juh, ló, kecske, nyúl). A téli takarmányozásnál fontos, hogy ne csak a mennyiség növelésével próbáljuk biztosítani a szükséges plusz energiabevitelt, hanem az étrend összetételét is át kell alakítani. Kutyanál a táp, konzerv, kutyaszalámi, stb. mellett érdemes növelni a szénhidrát bevitelt is, amit legegyszerűbben főtt tésztaival, főtt rizsszel, de akár kenyér adagolásával érhetünk el. Haszonállatoknál az abrak mennyiségét tanácsos növelni pl. kukorica, zab, napraforgó, árpa.

A tartási körülményeket úgy kell kialakítani, hogy állataink száraz, szélmentes helyen tudjanak pihenni. A környezetünkben kint tartott állatainknak nincs szükségük fűtött ólra, istállóra, hisz ők évszázadok óta alkalmazkodtak a nálunk jellemző időjárási viszonyokhoz. Viszont a nedvesség, a szél vagy a huzat megbetegítheti őket, ezért tartási helyüket uralkodó széliránytól és csapadéktól védett helyen kell kialakítani, és megfelelő almot, padozatot kell biztosítani számukra. Ha pl. egy kutyanak ólat készítünk, legjobb, ha kétrétegű fallal építjük, és azok közé szigetelőanyagot teszünk (hungarocell, kőzetgyapot, stb.). Érdemes az ól méretét a kutya méretéhez igazítani, hiszen, ha kicsi, akkor kényelmetlen az állatnak, ha túl nagy, akkor pedig nehezebben „fűti be” testével. Az ólat érdemes lábazatra állítani, és a padozatra szőnyeget, műanyag padlót helyezni, hogy puha és meleg aljzaton fekdjön. Sok kutya a hideg ellenére kihordja a számára betett rongyokat, ekkor érdemes szőnyeget ragasztani, vagy szögelni az ólba. A kutyaólat mindenképpen szélvédett helyre tegyük, bejárata az uralkodó széliránnyal ellentétes oldalon legyen. Ha megfelelő ólat alakítunk ki, bármilyen hideg is van télen, kutyánk jól fogja érezni magát, és nem kell bevinni fűtött helyiségbe, amivel egyébként csak felborítjuk a szervezet hőháztartását, és szerencsétlen állat nem fogja tudni, milyen évszak is van, így alkalmazkodni sem tud a téli hideghez.

Nagyon fontos, hogy állataink ivóvizét gyakran cseréljük, ne várjuk meg, amíg teljesen befagy.

Amennyiben ezeket az apró tartási és takarmányozási módosításokat betartjuk, állataink télen is ugyanolyan jól fogják érezni magukat, mint az év többi időszakában.

Dr. Kollár Sándor állatorvos

Fontos tudnivalók a kutyatartásról

Felelősség: mielőtt úgy döntünk, hogy kutyát veszünk magunkhoz, ismerjük meg annak természetes igényeit, az azal járó kötelezettségeket és gondoljuk át, hogy azokat biztonságosan be tudjuk-e tartani.

A kutya szeretete: csak akkor vegyünk magukhoz kutyát, ha azt szívesen tesszük, szeretjük őket, hiszen ők is érző lények, örülni és szenvedni és képesek.

Helyes táplálás: az állat egészségének megőrzése szempontjából a helyes táplálkozás elsőrendű fontossággal bír, ahogyan a megfelelő mennyiségű tiszta ivóvíz is.

Hely- és mozgásigény: a kutyák méretétől és életmódjától függ, ezért mérjük fel, hogy az életterünk összeegyeztethető-e az állat igényeivel.

Egészség: Mindig adassuk be a kötelező védőoltásokat és gondoskodjunk a megelőző kezelésekről.

Környezet: a felelős állattartó odafigyel a környezetére és ügyel arra, hogy harmonikus kapcsolatban legyen azzal.

Különösen fontos kiemelnünk a kutyatartás kapcsán, hogy mérettől függően határozzák meg a kutya részére fenntartandó terület nagyságát! Eszerint: kisméretű ebek számára legalább 10 m²-es, közepes méretű ebeknek 15 m²-es, nagytestű kutyák számára minimum 20 m²-es terület biztosítása kötelező!

Ebet tartósan kikötvé tartani tilos! Amennyiben ideig-óráig mégiscsak szükséges, a lánc mérete kisméretű ebeknél minimum 4 méter, közepes termetű ebeknél 6 méter, nagytestűek esetében pedig legalább 8 méter hosszúságú kell, hogy legyen!

2013 januárjától chipjeztetni szükséges minden kutyát 4 hónapos korától kezdődően!

Az ebet közterületen, illetve lakóház közös használatú területein, helyiségeiben, valamint külterületen (erdőben, réten) biztonságos, vezetésre alkalmas pórázon kell tartani. Harapós vagy támadó természetű ebet méretétől függetlenül szájköszörrel kell ellátni.

Az eb tulajdonosa köteles gondoskodni arról, hogy az eb tartási helye a jogszabályi előírásokban foglaltaknak megfelelően. Bekerített ingatlanon eb szabadon tartható. A kerítést úgy kell kialakítani, hogy az eb ingatlanról való kijutását és a kerítés résein a kiharapást biztonságosan megakadályozza.

A gazdátlan, elkóborolt, vagy közterületen felügyelet nélkül szabadon talált ebet a Polgármesteri Hivatal gyepmesterrel befogatja. A gyepmester a telepén az ebet 14 napig őrzi, utána a foglalkozására vonatkozó jogszabály szerint intézkedik. Az ebet a tulajdonosa csak akkor kaphatja vissza, ha az eb befogatásával kapcsolatos költséget a Polgármesteri Hivatalnak, az állat 14 napon túli tartásának költségeit pedig a gyepmestertől megtéríti.

A szabályok be nem tartása a törvényi előírás szerint 5 000-150 000 Ft bírság kiszabásával büntethető!

Jogszabályi háttér:

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. sz. törvény

A veszettség elleni védekezés részletes szabályairól szóló 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet.

A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) kormányrendelet

Az állatvédelmi bírságról szóló, 244/1998. (XII. 31.) korm. rendelet A 245/1998. (XII. 31.) kormányrendelet a települési önkormányzat jegyzőjének az állatok védelmével, valamint az állatok nyilvántartásával kapcsolatos egyes feladat- és hatásköveiről

A 41/1997 (V. 28.) FM rendelet az Állat-egészségügyi Szabályzat kiadásáról

115/2012. (VI. 11.) kormányrendelet egyes állatvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról.

**Takácsné Molnár Anikó
jegyző**

Az ősz veszélyei

Tisztelt Lakosok!

Véget ért a nyár, elkezdődött a fűtési időszak, amely veszélyt is rejthet magában. Az egész nyáron nem használt fűtőberendezések első használata óvatosságot igényel. Javasoljuk, hogy szakemberek által mindenképp ellenőriztessék lakásuk fűtőberendezéseit. Nagy veszélyforrás a fűtési szezonokban a néma gyilkos, a szénmonoxid. Ez egy színtelen, szagtalan gáz, ami oxigénhiányos állapothoz vezet, és halált is okozhat. Ennek a kiszűrése könnyen megvalósítható egy szénmonoxid érzékelővel. Ezen készülékek szigorú bevizsgálásoknak vannak kitéve, de célszerű megbízható helyről beszerezni őket. Az eszközök a Sárissápi Önkéntes Tűzoltó Egyesületnél is megvásárolhatók.

Őszi idő beálltával egyre többször találkozunk síkosabb utakkal, amelyet a lehulló őszi lombok még csúszósabbá tesznek. Ez a közlekedésben jelent veszélyforrást. Ebben az időszakban megsokszorozódnak a közúti balesetek. Kérjük a közlekedő lakosságot, hogy vezessenek kellő odafigyeléssel, és készítsék fel gépjárművüket a megváltozott körülményekre. Ellenőrizték, ellenőriztessék az ablaktörlőlapátokat, világítás, gumik állapotát! Ezek mind befolyásolják a közlekedés biztonságát.

A harmadik őszi veszélyforrás a szőlő-bortermelőknél következhet be. A köznyelvben mustgáznak nevezett anyag

tulajdonképpen egyszerű szén-dioxid, amely a gyümölcs erjedése (a cukor alkohollá alakulása) során keletkezik. Ez a gáz színtelen, szagtalan, a levegőnél másfélszer nehezebb gáz, amely zárt térben a levegőt kiszorítva, a padló szintjétől tölti fel a helyiséget. A szén-dioxid önmagában nem mérgező, de mivel kiszorítja a levegőt a pincéből, oxigénhiányos környezetet hoz létre. A mustgáz miatti oxigénhiány szédülést, álmosságot, eszméletvesztést, végül akár fulladásos halált okozhat.

A mustgázzal kapcsolatos balesetek a borospincék szellőztetésével, illetve széndioxid-érzékelők telepítésével megelőzhetőek. Alkalmazható a közismert gyertyás módszer is, amikor az ember egy gyertyával ellenőrzi a pince biztonságát. Fontos azonban, hogy a gyertyát ne a vállmagasságban, előre kinyújtott kezében tartsa a pincébe igyekvő, hanem eressze derékmagasság alá. A legegyszerűbb megoldás egy lapátra - vagy más kerti szerszámra - helyezett méceszt, gyertyát tartani lábmagasságban. Amennyiben a láng kialszik, akkor nincs elegendő oxigén a pincében, azonnal el kell hagyni a helyiséget.

A szén-dioxiddal telített helyiségbe csak sűrített levegős légzőkészülékben lehet biztonságosan bemenni, ezért aki mustgázzal kapcsolatos balesetet észlel, azonnal hívja a 112-es segélyhívó számot, és kérje a tűzoltók segítségét!

**Szabó Imre
ÖTE Sárissáp
+36302047516
+36302751802**

A bányász skanzen padjaiban

A Szlovák Önkormányzat szervezésében és anyagi támogatásával iskolánk 7. és 8. osztályos tanulói a népismeret órák keretében osztályfőnökeik kíséretében szeptember 22-én ellátogattak Tatabányára, a Bányászati és Ipari Skanzenbe.

Ez a nemzetközi vonatkozásban is egyedülálló kiállítóhely egy régi bányáüzem teljes épületegyüttesével, berendezett irodákkal, szabadtéri gépbemutatójával és a bejárható bányatárság segítségével idézi meg a szénbányászatot a régi XV-ös aknában. A skanzenet egyedivé teszi, hogy megépítették az egykori tatabányai bányászkolóniák jellegzetes lakó- és középületeit is. A szabadtéri múzeum egyik legérdekesebb látványossága a két régi, hatlakásos bányász lakóház, melyek berendezett lakásaiban megismerhetjük a bányászok különböző rétegeinek mindennapjait az 1900-as évek elejétől az 1960-as évekig. A gyerekek érdeklődve nézték a cipésműhelyt, a retro fodrászszalont, a fényképészüzletet, a szatócsboltot és a kis lakásokat is.

Számunkra a leglátványosabb az egyik épületben berendezett iskolatörténeti kiállítás volt, amelyben két korhű osztályterem kapott helyet. Az egyik az 1920-as, a másik pedig a 60-as éveket idézi fel. A legapróbb részletekig berendezett tantermekben nagy élmény volt körülnézni, beülni a szűk padsorokba.

A gyerekek a kiállítások megtekintésén kívül részt vettek egy múzeumpedagógiai foglalkozáson is. Ennek keretében visszacsöppentek az 1920-as évekbe, és beültek az akkori iskolapadokba.

A múzeumpedagógus megismertette őket a kor iskolájának legjellemzőbb eszközeivel, módszereivel, szokásaival, a jutalmazás és a büntetés rendszerével. A számunkra jól ismert mondattal köszöntek el az óra végén a gyerekek: „Jó szerencsét!”

Bízunk benne, hogy ezzel a tartalmas délutánnal sikerült még jobban elmélyíteni és tudatosítani az iskolában szerzett ismereteket.

A továbbiakban is szeretnénk ezt a kezdeményezést hagyományá tenni, hiszen településünk régi bányászmuftalt rendelkezik. Célunk az, hogy minél több diákot megismer-tessünk a bányász hagyományokkal, nagyszüleink életével.

**Kotyka Gáspárné
pedagógus**

„Sárisáp legszebben művelt kertje” és „Sárisáp legszebben parkosított udvara”

A **Kertbarátok és Borbarátnők Egyesületének elődszervezete, a Kertbarátok Köre rendezett először Sárisápon Termény- és Növénykiállítást azzal a céllal, hogy bemutassa a községben termesztett terményeket és növényeket. Az egyesület ezt a hagyományt megőrizte és folyamatában fenntartotta, így idén már 17. alkalommal került megrendezésre Sárisápon a kiállítás.**

2007-ben született döntés arról, hogy minden évben legyen díjazva a legszebb kert és a legszebb udvar Sárisápon és Annavölgyön egyaránt. A cél az volt, hogy verseny alakuljon ki a porták között, szépüljön és fejlődjön mindkét falu. A díjak átadására évente a Falunapok keretében kerül sor, pontosabban Sárisápon a Virág- és Terménykiállítás megnyitásakor.

A díjakra bárki pályázhatott és az nincs tagsági viszonyhoz kötve. A bírálókat a díjátadás hetében kerül sorra. Sárisápon az egyesület annavölgyi tagjai döntenek a díjak odaítéléséről. **Anyagi támogató idén a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat volt.** Simon Edina esztergomi keramikus alkalmi kerámiatábláját vehették át a díjazottak Kollár Károly polgármestertől.

„Sárisáp legszebben parkosított udvara-2017”
Díjazottak: Schummel Tamás és felesége

„Sárisáp legszebben művelt kertje-2017”
Díjazottak: Friedrich József és felesége

Sárisápiak a Nagy Háborúban

Molnár Albert

Molnár Albert 1888. április 4-én született Sárisápon. Szülei: Molnár János és Bulfán Anna.

Bányamunkásként dolgozott, de a községi halotti anyakönyv földművesnek említi.

Egy fotó bizonyítja, hogy 1910-ben már kötelező sor-katonai szolgálatát teljesítette az esztergomi császári és királyi 26. gyalogezred állományában.

Lövészbojtja arról tanúskodik, hogy a lövészeteken kiváló teljesítménnyel szerepelt.

Leszerelése után feleségül vette Hornyák Évát, aki 1895. június 4-én született. Házasságkötésük időpontja: 1913. június 3. Mindketten sárisápi lakosok és római katolikus vallásúak voltak.

Molnár Albert egysége, a k. u. k. 26. gyalogezred 14. százada

Amikor kitört a háború, régi ezredéhez vonult be újra. Rövidesen előléptették őrzetőnek.

1915 elején szabadságot kapott. Otthon volt, majd visszatért a frontra. Rendszeresen írhatott várandós feleségének, mert amikor nem jött hír a frontról, Hornyák Éva rosszat sejtett.

Szeptember közepétől nem jött több levél. Aggódo neje az ezred esztergomi irodáján tudakozódott férje felől.

1915. október 19-én megszületett a kis Albert.

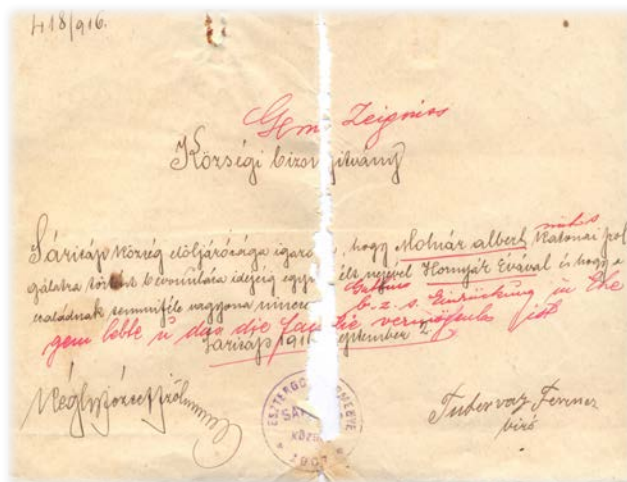
Aztán november 27-én a posta levelet hozott Esztergomból. Az ezrediroda tájékoztatása szűkszavú volt:

Molnár Albert 1915. szeptember 3-án elesett. Halálának helye: Podkamen, Galícia, Brody kerület. Ez volt a háború 433. napja.

A feleség egyedül maradt kisfiával. Özvegy- és árva-ellátásért folyamodott. Ezért 1916 nyarán kikérte házassági és gyermeke születési anyakönyvi kivonatát. A dokumentumokat Kégly József, községünk akkori jegyzője július 12-ei dátummal kiállította. Mivel a feleség katonai ügyben kérte az iratokat, az ügyintézés illetékmentes volt. A folyamodványt megerősítette egy munkaviszony igazolás a bányától és egy szegénységi bizonyítvány.

Az asszony beadványára gyermeke nagykorúságáig a k. u. k. Kriegsministerium 1917-ben kelt határozatában évi 252 Korona ellátási díjat állapított meg 1915 októberétől visszamenőleg.

Szegénységi bizonyítvány Kégly József jegyző és Tutervai Ferenc bíró aláírásával 1917-ből

Csicsmann János

Tanévkezdés

- tavalyi nyolcadikosainkat kérdeztük első élményeikről, benyomásaikról új iskoláikban -

Senger Kriszti, Borbély Fruzsni és Korompai Anna a Balassa Bálint Gazdasági Szakközépiskola és Szakgimnázium 4+1 osztályos képzésére jelentkezett.

Mindhárman nagyon pozitívan nyilatkoztak az első néhány hétről.

Kriszti: - A sulis jó, a tanárok aranyosak, de szigorúbbak, mint itthon, az általános iskolában. Szerencsére én a legjobb barátnőmmel, Fruzsival egy osztályba kerültem, de már az osztálytársaim nagy részével is összeismerkedtem. Vannak, akik nyitottabbak, mások zárkózottabbak. A buszozás sajnos sok időmet elveszi, de már kezdem megszokni. Rájöttem, milyen sokat jelentett az a plusz egy óra alvás reggelente, amikor még itt tanultam a faluban. Hogy mi az, ami hiányzik a régi sulimból? Furcsa módon az, hogy a Balassában a szünetekben nem lehet kimenni az udvarra. Itt Sárísápon mindig kiküldtek bennünket, és sokszor nagyon zokon vettük, most pedig mennénk szívesen.

Anna: - Az iskola nagyon tetszik, a buszozással van problémám. Az új osztálytársak kedvesek, a fiúk és a lányok közül is van olyan, aki közel áll hozzám. A számonkérések is elkezdődtek már, például a magyartanár az első órán bemutatkozott, a második

órán pedig rögtön dolgozatot íratott. A tantervben szaktantárgyak is szerepelnek, így a tankönyhán például munkaruhát viselünk, de a suliban egyébként nincs kötelező köpenyviselés. Az volt a legfurcsább számomra, hogy rengetegen vagyunk a suliban. A sárísápi 300 alatti létszámhoz képest legalább dupla annyi diák tanul a Balassában.

Fruzsni: - Az első napon nagyon izgultam, de az új osztálytársaim nagyon kedvesen odajöttek, sokat beszélgettünk. Azóta mindenki mindenkivel összebarátkozott, először a lányok, aztán a fiúk is. A buszozás miatt, hogy elkészüljek időben, nagyon korán kell kelnem, ez sokszor nem esik jól. Első napokban anya néhányszor be is vitt a suliba, de mostanra már megszoktam, hogy busszal közlekedek. Az új osztályfőnökünk is nagyon aranyos, de az a családi légkör, ami a sárísápi iskolát jellemezte, azért hiányzik. Itthon a tanárok személy szerint ismertek mindenkit, a Balassában - mivel sokkal többen vagyunk - kevésbé közvetlen a kapcsolat. Az minden esetre jó érzés, hogy úgy tűnik, mi hárman sárísápiak a jobbák közé tartozunk az osztályban. A matektanárunk is örömmel nyugtázta, hogy Bori néni szárnyai alól jöttünk, így valószínűleg biztos alapokkal rendelkezünk.

Friedrich Levente a soproni Róth Gyula Erdészeti Faipari Szakközépiskolában kezdte meg középiskolai tanulmányait, amely azért is merész döntés volt részéről, mert így messze a családi fészektől nemcsak új iskolát kezdett, hanem kollégiumba is került: - A nyolcadik osztály elején, amikor a továbbtanulás volt a fő téma az osztályban, jött egy fiatal erdész, aki mesélt a munkájáról. Nagyon megtetszett nekem az elbeszélése alapján ez a pálya, ezért keresgélni kezdtem az iskolákat.

Hallottam, hogy Sárísápról is néhány nálam idősebb diák, Lambert Dávid és Betti, és Dénes Olivér is Sopronban tanul az erdészeten. Beszéltem velük, és ez után elhatároztam, hogy ide jelentkezem. Az, hogy koleszos leszek, nem volt visszatartó erő számomra, hiszen mindkét bátyám kollégista volt, én is ki akartam próbálni ezt az életmódot. Az első hét a suliban az úgynevezett balek-hét volt, ismerkedtünk a várossal, bejártuk azokat a helyeket, ahol gyakran fogunk megfordulni: iskola, kolesz, orvosi rendelő (ahova igazoláért megy az ember :-)), stb. A kollégium 1876 óta áll - kicsit régies, de nem olyan rossz. Az épületben régen a városi bíróság működött, jelenleg a kollégisták 4 és 8 fős szobákban különböző szárnyakban vannak elhelyezve. A diákok 95%-a kollégiumban lakik, mi 32-en vagyunk az osztályban, 4 lány és a többi fiú. Az első héten már megismerkedtünk egymással, nagyon jó fejek az osztálytársaim, és a tanárok is kedvesek. A suliban nagyon sokan vannak Zala megyéből, de van Baranya, illetve Komárom-Esztergom megyei osztálytársam is. Az első napokban bemutatkozott az osztályfőnök és a kollégiumi nevelőtanárunk is, akit Fehér Györgynek hívnak. Ő már első alkalommal figyelmeztetett bennünket, hogy van egy 14 éves lánya, aki Sopronba jár középiskolába. Azt mondta: „Fiúk! Ha valamelyikőtök fel meri szedni, annak kettétöröm a derekát.” Így eddig nem nagyon kockáztattunk. Maga az iskola egyébként Sopron belvárosában található gyönyörű környezetben. Sopronról azt kell tudni, hogy vagy fúj a szél, vagy esik az eső, vagy harangoznak, vagy mindhárom egyidejűleg. :-) És míg más városok főterén rengeteg a galamb, Sopronban a varjak vannak többségben. Tanulni persze mindenhol kell, nincs ez másképp nálunk sem. A tanórák nagyjából kettőig tartanak, utána szépen, komótosan átballagunk a koliba, amely nagyjából 5 perc távolságra van a sulitól normál sétatempóban. 2 órától 4-ig szabadidőnk van,

majd ezután 4-től este 7-ig szilencium. Akinek az adott hónapban négyes feletti átlaga van, szilencium alatt tanulhat a szobájában, nem kell tanulószobára mennie. 3,5 és 4-es átlag között kötelező részt venni a tanulószobán, 3,5 és 3 között pótszilencium, vagyis esti tanulószoba is van este fél 9-ig. Hármastól átlagnál megvonják a kimenőt! :- (Az iskolában mindenkinek kötelező legalább egy sportot vagy szakkört választani. Én a solymászat, az úszás és a moziklub mellett döntöttem. Nagyon jól teltek a suliban az első hetek, várom a folytatást!

Turi Vivien az esztergomi Dobó Katalin Gimnázium természettudományos osztályában tanul tovább, éppen Hídfutásra készült, amikor mesélt nekem az iskolakezdestről. – Már az évnnyitó is nagyon különleges volt, az igazgató úr rendkívül humoros beszéddel indította a tanévet. Az osztálytársakkal már

a nyár folyamán elkezdtünk beszélgetni, Facebookon megkerestük egymást, létrehoztunk egy csoportot és egész nyáron chateltünk. Így, bár én sajnos a gólyatáborban nem tudtam részt venni, és személyesen nem találkoztam a többiekkel, nem voltak teljesen ismeretlenek számomra. Az első napokban a végzősöktől nagy figyelmet kaptak a gólyák. Egész héten vicces feladatokkal halmoztak el bennünket: Éljen a 12.B! feliratokkal rohángásztunk, sütit süttöttünk nekik, az egész suli előtt táncoltunk a színpadon. Most már békén hagynak bennünket, nem érnek rá, mert nekik is tanulniuk kell. A buszozással és a városban való tájékozódással akadt egy kis gondom kezdetben. Előfordult, hogy el is késtem a suliból, mert eltévedtem a városban a buszpályaudvar és a gim között. Ami az osztályt illeti, nagyon jó kis közösség, természettudományos osztály lévén többen vannak a fiúk, mit a lányok. Már most olyan, mintha régóta ismernék egymást, bármiről nyíltan tudunk beszélni a többiekkel. Szeretem, hogy van a suliban büfé is, ahol mindenféle finomság, melegszendvics, hotdog, üdítő kapható. A tanáraink nagyon jó fejek, bár nagyon hiányoznak a régi tanárok és osztálytársak is. Azt tervezem, hogy valamikor bemegyek hozzájuk a régi suliba, meglátogatom őket.

Jurásekne Pfluger Éva

Új generáció a borospincékben

Néhány évtizeddel ezelőtt szinte minden férfiember saját borral kínálta a hozzá betérő vendéget. Az ősz egyik legfontosabb, évente visszatérő feladata volt a szüret, a borkészítés. Napjainkban fiatal helyi borászok ismét barátságot kötöttek a szőlővel, és a hozzá tartozó kemény munkával. Boraikat szívesen kóstoltatják a hozzájuk betérőkkel, barátokkal. Gombola Gábor saját szőlőjéből saját bort termel.

Milyen szőlőből készül a Te borod?

Van saját szőlőm is, és vásárolok is. A mellettünk lévő, általam megvásárolt területet még Kurucz Sanyi bácsi telepítette. Nagyon sokféle szőlő van rajta. Ez egy régi ültetvény, és akkor az is volt a cél, hogy sokféle szőlő legyen, abból tud kialakulni egy jófajta vegyes bor. A többsége zalagyöngye. Az, hogy ebből minőségi vagy asztali bor lesz, attól is függ, hogy az ember mennyire figyel oda a feldolgozásra. A szakkönyv azt írja, hogy készíthető belőle jó minőségű bor is. Édesapám segíteni segít, de a fő csapásvonalat már én határozom meg.

Mennyire más ma szőlőt nevelni, bort készíteni, mint néhány évtizeddel ezelőtt?

Változott a borkészítés, a borkultúra. Régen mennyiségre mentek, a minél magasabb cukorfok volt a mérvadó. Minél erősebb, testesebb, karakteresebb bor volt a cél. Ma már az íz, illat, zamat hármasa határozza meg a bor minőségét. Ez adja meg a szőlő szüretelésének idejét. A benne található savaktól lesz jó, fogyasztható, harmonikus egy bor.

Mi történik ma másképp, mint néhány évtizeddel ezelőtt?

A minőség ma már fontosabb. Változott a szőlő megmunkálása és feldolgozása is. A cukorfok a bor tartósíthatósága miatt volt fontos. A karakteresebb, testesebb bor jobban tá-

Gombola Gábor és Vitek Róbert saját borukat kínálják

rolható volt. Ma már kitaláltak olyan technológiákat, amelyekkel tovább frissen tartható a bor, nem lesz darabban. Nem fog megromlani. Régen is voltak erre népi módszerek, például tormát lógattak a borba. A tormának van egy olyan tartalma, amely a borban kioldódva lezárta azt az oxigéntől. Érdekeség, hogy a ma kapható borstop tablettának is tormás illata van. Valószínű, hogy ez nem egy újkeletű dolog.

A feldolgozási technológiák is megváltoztak. Teljesen zárt rendszerben történik a szőlő feldolgozása, egészen a mustig. Főképp a nagyobb borászatoknál. Az íz-, illatjegyeknek a legnagyobb ellensége az oxigén. Én is odafigyelek, hogy minél gyorsabban feldolgozzam, minél alacsonyabb hőmérsékleten. A cél a lassú erjedés, hogy a benne lévő gombák minél

hathatósabban tudjanak dolgozni. Így maradnak meg a szőlőre jellemző karakterjegyek. Fontos volt, és ma is fontos a tiszta feldolgozás. Tiszteletben tartották, tartják ma is a szőlőt, a bort. Egy év munkáját egy éven át fogyasztjuk. Aki erre nem figyel, az megissza a levét.

Egy kiló szőlőből 6-7 deciliter bor készíthető. Ma már irányított erjesztés megy. Fajtajellegtől függően szelektált élő sejteket adnak a szőlőhöz. Élesztőt és tápanyagot lehet vásárolni. Ez nem kémia, ezek élő sejtek. Élesztők, enzimek, tápsók, szárított állapotban. Ezekkel lehet a legjobb fajtajelleget kihozni. Egy réteg azt mondja, hogy ebben különbözik a neves pincészetek irányítottan készített boraitól a háztáji jelleg.

Ma már a daralók gépesítve, cupka nélkül darálnak. A kocsányban található savtartalom így nem generálhat borhibát. Csak a szemek maradnak, az is nagyon jó megtörve. Főképp a vörösboroknál nagyon fontos. A kékszőlő akár 2-3 hétig is ázik a saját levében, ebből könnyen kioldódnának a nemkívánatos vegyületek. A hordókat felváltották a rozsdamentes acél vagy a műanyag tartályok. Egy jó vörösbor azért mindenképpen fahordóban kell érlelni.

Mit ad számodra a borászkodás?

Hobbit, kapcsolatokat, barátságokat. Sok ismeretség kötődött a bor által, amelyek aztán más területekre is kihatottak. Sportkapcsolatok, családi barátságok szövődtek. Szeretem kóstoltatni, ez visz előre engem, a boraimat. Mindig kicsit újat próbálok, változtatok, várom a visszaigazolást. Sikerült, nem sikerült; lehet, hogy nem kellett volna változtatni. Az utóbbi 10-12 évben foglalkozom önállóan a szőlővel, a borral.

Fiatal koromban én is házasítottam a bort kólával, ma már eszembe nem jutna. Számomra ma már furcsa, megváltozott az ízlésvilág. A Tokodi Borútra rendszeresen járok két borásztársammal, Vitek Robival és Vitek Jánossal. Ott is sikerünk van, a fiatalok körében is. Szeretnek hozzánk jönni, visszatérnek. Van igény a jó borra.

Milyen lesz az idei bor?

Az idei időjárás kedvezett a szőlőnek. Aki odafigyelt az idei évben meg tudta védeni a termést. Két mázsa fehér szőlőt szüreteltem, újdonságként irsai olivért is vásároltunk Ligeti Andrással közösen. Ezelőtt ebből a fajtából még nem készítettem bort. A jó minőségű szőlő azonban nem elég. Folyamatosan kísérni kell az erjedést, mert könnyen elmehet rossz irányba. Könnyen kialakulhat bármilyen borhiba. Ezért jó az állandó ellenőrzés az erjedés ideje alatt. Különböző szerrekl visszafordítható, helyre állítható a borhiba, ha időben be tudsz avatkozni.

Hányan foglalkoznak ma Sárísápon borral?

Szerintem ötven alatt van ma a helyi borászok száma. Szívesen osztjuk meg egymással a tapasztalatainkat, van egy társaság, aki folyamatosan összejár. A borversenyek által nemzetközi kapcsolatok, barátságok alakultak ki. Szeretem keresni az idősebb borászok társaságát is. Jó tőlük tanácsot kapni, és ők is szívesen kérdeznek már a fiatalabbaktól. A borversenyen is mindig tényleges minősítést kérünk a borbíráktól. A hibákból tudunk tanulni. Közös célunk, hogy jó borok szülessenek a sárísápi borászok pincéiben.

Knyazovics Edina

Bejgli nélkül ne legyen lagzi!

Nagyszüleink a bor kiforrása után tartották az esküvőket, ez került a násznép asztalára. A húsvéti lakodalmakhoz kapcsolódó disznóvágásnak. A böjti időszakban azonban szigorúan tilos volt az oltár elé járulni.

Gurin Sándorné, Haracska Kati néni a második világháború után ment férjhez, a család tizedik gyermekeként. Legszebb barna selyemruhájában, kétévnyi udvarlás után mondta ki párjának a boldogító igent. A front utáni nélkülözés a lakodalomra is rányomta a bélyegét. A kalácsra mindössze 18 dekányi cukor jutott, a mákot és a diót szacharinnal édesítették meg. Aznap négy pár járult az öreg Rafael plébános színe elé a faluban. Az esti vacsorára a papot és az anyakönyvvezetőt is meghívták.

Semmink nem maradt, még egy csibe sem. Mi azt akartuk, hogy csak esküvő legyen. A család ellenkezett. Azt mondták, hogy eljönnek, és ha kell, akkor egy tepsi tökmagot eszünk.

Nagyszénásról voltak nálunk kocsisok a front alatt. Mikor a háború véget ért, hazamentek. Az egyik küldött nekünk két kotlóst. Egyik alá csibetójást, másik alá kacsatójást tettünk. Ezek kikelték, felneveltük őket, mire volt az esküvő. A szalma között maradt négy kismalac is. Ebből lett aztán a lakodalmi vacsora – meséli Kati néni. Kelt tésztát, kuglófot, bejglit sütöttünk. A tészták Karcsi bácsi pékségében kerültek a kemeccébe. Tetejükét a 18 dekányi cukorral hintettük meg.

Háromszor hirdették az esküvőnket a templomban. Mindkettőnknek ott kellett lennünk. Azt mondták, hogy akik nem

Sárísápi asszonyok a lakodalomra előkészített bejglikkel

hallják, azoknak süket gyerekeik lesznek – emlékezik vissza Kati néni.

„Szállj lovacskám, szállj körül a világba! Van-e még ajándék a menyasszony számára?”

Egy tányért körbe adva a vőfély evvel a rigmussal kérte a nászajándékot a fiatalok számára.

Kaptam nászajándékba hét kendőt. Pazgyera Pali barátunk az egész havi fizetését ajándékba adta nekünk. De a pénz még nem volt jó, rossz volt. Elmentünk hétfőn Pestre, hogy a piaccon valamit veszünk. Hát vettem egy fehér kakast, két jércét.

Hazajöttünk velük, semmi baj nem volt három napig. A negyedik napra elpusztultak, az esküvői pénzből semmink nem lett – meséli Kati néni.

Amikor a fiaink nősültek, már más világ volt. Akkor nyílt meg az Ezres Étterem a községben. Elsők között volt ott a lakodalmuk. Ott megfőztek, megsütötték a tortákat. Gergelyné, Ida néni volt a vezetője. Persze otthon is sütöttem, főztem. Másnap is nagy ebédet tartottunk. Minden szomszédnak, rokonnak jutott a kalácsból, az időseknek ebédet is vittünk. 7-10 tepsi kelt kalács – diós, mákos bejgli – is készült. Azt osztogatták a községháza előtt.

Keszthelyi Antalné, Herminke néni családi pékségének kemencéjéből számtalan lagzis kalács került ki.

Legelőször csak kelt kalács volt az esküvőkön. Bejglit, kuglófot meg túrós lepényt sütöttek nálunk a pékségben. Jegyrendszer volt, elég szűken mérték még ezeket is. Akkoriban az volt a szokás, hogy amikor hazaérték az esküvőről, a menyasszony osztotta a kalácsot. Ez a szokás sokáig megmaradt, néhány éve kopott csak meg.

Még egy dolgot sütöttek. „Bránának” hívták. Egy kör alakú, nagy fonott kalács volt. Amikor az esküvőről hazajöttek, a vőlegény ezt átdobta a házon. Azt jelképezte, hogy ez majd

összetartja, összefogja a családot. A kalácsot általában a nézelődő gyerekek szedték össze, szétszították a többiek között – meséli.

A krémes sütemények akkor jelentek csak meg, amikor bővebben lehetett vásárolni alapanyagot. A lányok elmentek szolgálni Budapestre, onnan is sok recept, alapanyag került a faluba. Ezek nagyon kezdetlegesek voltak. Általában piskótát töltöttek meg valamivel. Aztán mindenki variált rajta egy kicsit, így bővült a választék. Később sok recept került hozzánk Szlovákiából is, ott előrébb tartottak ezekkel. Onnan került be a faluba a nyomós sajtos és a darálás linzer is.

Az esküvők előtt csütörtökön sütötték a zsíros dolgokat. Linzereket, édes és sós pogácsákat, később jöttek a lapokból álló sütik. Pénteken készítették a tölteni való dolgokat, a piskótákat. Délután vágták a tyúkokat, és előkészítették másnapra. A lagzi napján már csak szeletelték és tálcára rakták a süteményeket, hogy az is meglegyen, mire jönnek a vendégek. Általában a rokonok végezték a közös sütést, volt egy vezetőjük, mint a Hajnal néni, aki az egész sütést-főzést leirigálta – emlékezett vissza Herminke néni.

Knyazovics Edina

Túrabakancsban

Az őszi erdő csodálatos arcát mutatja meg ezekben a hetekben. Egy napos délutánon érdemes kényelmes cipőt húzni, botot fogni a kezünkbe, és nekivágni a domboknak, hegyeknek. Van, aki ezt rendszeresen megteszi. Sőt, többet is teljesít. Molnár Péterrel beszélgettem.

Hogy lett belőled teljesítménytúrázó?

A bátyám, Tibi korábban rendszeresen túrázott. Rövid kihagyás után ismét el akart indulni, ekkor hívott engem is magával, edzeni. Eleinte csak néhány kilométert mentünk, be kellett melegíteni. Ebben az időszakban szereztem azonban a legjobb vizuális élményeimet. A Cuha-szurdok környékén, a Bakonyban megtett túrák csodálatosak voltak. A vadregényes tájegységtől életre szóló élményt kaptam.

Mi kell ahhoz, hogy valaki elinduljon?

Egy jó cipő és egy hátizsák. Azonban nincs az a cipő, amely egy hosszabb túra során kényelmes lenne. Ötven kilométer után már agyilag, lélekben kell ott lenni. Azt fejben kell végigcsinálni. Mindegy, hogy mi a van a lábodon. Mindig teszek a zsákomba két liter vizet, négy szendvicset, csokit, olajos magvakat, amelyek gyors szénhidrátforrásként szolgálnak. Minél

könnyebb a zsák, annál jobb. Nem árt egy túrabot sem, de a helyben levágott faág is segítőtárs lehet.

Hogyan zajlik egy teljesítménytúra?

Általában hárman-négyen közösen indulunk el a teljesítménytúrákon, és havonta egyet megpróbálunk magunk mögött hagyni. A Teljesítménytúrázó Társasága túranaptárában valamennyi magyarországi eseményt közzéteszi. A pontos útvonalakon túl megtalálhatjuk a teljesítésre szolgáló szintidőt, a bélyegzőhelyeket, vagy kódokat is az egyes adatlapokon. A megadott elérhetőségeken kell jelentkezni. Szinte minden túráról oklevéllel és kitűzővel térhetünk haza. Ez alól általában a jótékonyági menetek képeznek kivételt. Ott minden befolyt forint egy-egy jó ügyet szolgál.

Mennyire kell „sietni” egy-egy túra alkalmával?

Minden túrához tartozik egy időkorlát. Egy kényelmes túrát átlagosan 4 km/h-s sebességgel, egy nehezebbet 5 km/h körül kell

teljesíteni. Voltam már olyan 30 km-es túrán, amely 10 óra alatt is csak épphogy teljesíthető volt; de akadt olyan 50 km-es is, amelyet 8 órán belül véghez lehetett vinni. A nyugdíjasok a legjobb túrázóik. Ők ráérnek akár minden nap kirándulni, edzeni. Jó kondícióban vannak, a

legjobb időeredményekkel érnek célba. Én, ha alig kapok levegőt egy emelkedőn, ők még vígan beszélgetnek, majd elhúznak mellőlem, mert megy a buszuk.

Mennyire kell, lehet felkészülni a megmérettésekre?

Készülni a téli túrákra kell igazán. A csúszós utak miatt a bot mellett előkerül a hóvas, a hómacska is. Ezek csúszásátlóként funkcionálnak. Az alföldi túrákra szintén érdemesebb jobban odafigyelni. A hegyekhez szokott lábaknak nagyon megterhelő a sík talajon való folyamatos kilométerszelés. A lapos placc miatt egyetlen izomcsoport kapja a terhelést a teljes út során. Külön „áldás” a homokos talaj, azon még megterhelőbb az előrejutás.

Ha valaki kedvet kapott a teljesítménytúrákhoz, merre induljon?

Először mássza meg a Kősziklát, a Getét. Tegyen néhány kilométeres kirándulásokat. A közelben – a Gerecsében, Pilisben – számos túra indul az év valamennyi időszakában. Kifejezetten kezdő-és családbarát a Csolnok Ring, ahol 10, 20 vagy 30 km hosszú szakaszokat lehet teljesíteni. A

Kinizsi 100 már kifejezetten kemény, de mindig minden túrából ki lehet szállni. Ha valaki úgy érzi nem szeretne tovább menni, az ellenőrzőpontokon lehetősége van jelenteni szándékát, és busszal, autóval visszatérni.

Elindulhatunk akár az Országos Kéktúra útvonalán is. Dorogról mindkét irányba található egy-egy szakasza. A vasútállomásról – ahol pecsételődobozt is találunk – Klastrompusztán keresztül Piliscsabáig vezet az egyik, csaknem 19 kilométer hosszú szakasz. Ha Tokod felé vesszük utunkat, akkor a tokodi pincéken át Péliföldszentkereszten, Pusztamaróton, a Gerecse-dűlőn keresztül Szárligetig juthatunk. Ez egy több mint 67 km-es útvonal.

Peti a teljesítménytúrákon túl sem tétlenkedik. Évek óta hobbiszinten íjászkodik, de barátaival kipróbálta már a raftingolást, a canyoningot – természetes vízi csúszdaparkot –, és a zipline-t is, ahol a sziklafalak között kötélpályán csimpaszkodva közlekedtek.

Knyazovics Edina

8847 km

- Ligeti Dániel amerikai úti kalandjai -

Wisconsinból indulva füstös chicagói bluesbárokon keresztül, Louisiana bűzölgő mocsarain át egészen a grand canyoni napfelkeltéig és California óceán mosta partjáig.

Az idei nyaram finoman szólva nem egy szokásos nyár volt. A történetem egy ezerfős nyári gyerektábor konyháján kezdődött Wisconsinban, ahol két és fél hónapot dolgoztam le a konyhai személyzet tagjaként. A munka nehéz volt és sok, de a világ különböző pontjairól összegyűlt diákokkal kötött életre szóló barátság, és régi gyerekkori álmom tartotta bennem az életet: autóval New York-tól Los Angeles-ig beutazni az Amerikai Egyesült Államokat.

Kezdjük tehát az elején.

Június 8-i kezdéssel és augusztus 16-án az utolsó munkanappal otthagytam a gyerektábor konyháját. A legközelebbi bankban felvettem az elég silányan kijáró, de becsületesen megkeresett 1200 dolláromat, elbúcsúztam a séfektől, és többedmagammal felültem a tábor chicagói buszjáratára. Estére a Szelek Városába érkeztem meg, ahol egy teljes napot töltöttem el. Ebben az egy napban két tervem volt: „elveszni” a nagyvárosban, és este beülni egy igazi, vérbeli chicago-i bluesbárba. Bármennyire is ott szerettem volna maradni még pár napot Amerika harmadik legnagyobb városában, az időm ki volt számolva, mivel másnap reggel indult a buszom a következő úti célomba: Clevelandbe. Clevelandben az Egyesült Államok legnagyobb magyar közösségének a vendégszeretetét élveztem. A magyar Szent Imre temp-

lom plébániáján kaptam szállást Mezei András atyától, és az érkezésem utáni napon, augusztus 20-án együtt ünnepelhettem meg a magyarokkal az államalapítás évfordulóját. Az ünnepség fáradalmait kipihenve, másnap felkerestem azt a helyet, ami számomra legendás értékkel bír: a Rock & Roll Hírességek Csarnokát. Clevelandből hétfőn indult tovább a buszom - 3 órás késéssel - reggel fél hatkor New Yorkba, ahol azzal a két jó barátommal találkoztam, akikkel hosszas szervezkedés után a JFK repülőtéren, augusztus 23-án szűkös büdzséből béreltünk egy autót, amivel a következő hetekben végigutaztunk az Egyesült Államokon.

folytatása következik

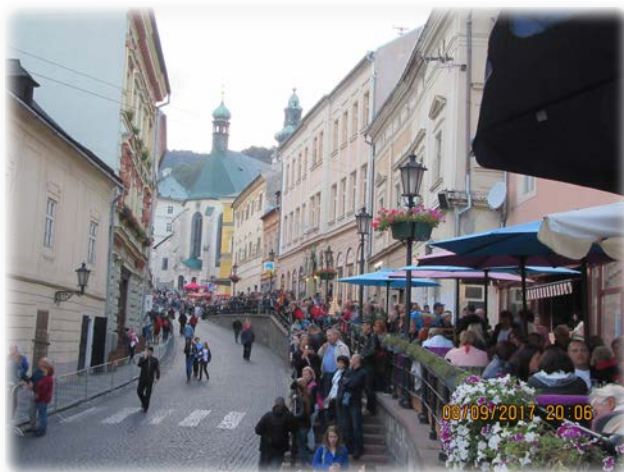

A selmecbányai szalamander ünnepség

Mint ahogy ezt megelőzően már több alkalommal, az idei évben is útra kelt egy kis csoport Sárísápról, hogy a nézőközönség soraiból megtekintse a selmecbányai szalamander felvonulást.

A település alapításának legendája egy Sebenitz nevű pástorról szól, aki az Óhegy sziklája alatt legeltette nyáját, amikor két gyíkra lett figyelmes. Az egyik hátán ezüst, a másikén aranypor csillogott. Ezek a gyíkok vezették el a pástort a környék ezüst- és aranylelőhelyeire. A város német, és magyar nevét is a pástorról kapta: Schemnitz és Selmec. A két gyík pedig azóta is őrzi a település kincseit a város címerében. A XIV. században az európai aranytermelés 80, az ezüsttermelés 25%-a magyarországi bányákból került ki. Mivel az akkori pénzforgalom szinte teljes egészében ezüstpénzben bonyolódott, Selmec jelentősége óriási volt. Amerika felfedezése után az Újvilágból beáramló nemesfémek megváltoztatták a kontinens gazdasági és pénzügyi erőviszonyait. A magyarországi kitermelés jelentősen megrágult, a tárnákból egyre mélyebbről kellett felhozni az ércet, ezért a bányászat hanyatlásnak indult. Az 1720-1750-es években, köszönhetően a technológiai fejlesztéseknek, új korszak kezdődött a környék életében. Ekkor építették ki a bányaeerőmű-tavak rendszerét. A hatvan egymással összekötött víztározó az akkori Európa talán legtokéletesebb vízgazdálkodási rendszerét alkotta, és szolgáltatta az energiát a bányászat számára. Víz működtette a bányaszivattyúkat, és az ércetörő kalapácsokat, a hámorokat is. A robbantásos fejtést is Selmecen alkalmazták először, ehhez lőport használtak. Selmecbánya újra visszanyerte régi fényét, és gazdagságát, 1870-ben az ország harmadik legnagyobb városa volt 24 ezer lakosával. A XIX. század elején újra elkezdődött a bányászat hanyatlása, a technológia, az eszközök tökéletesedése nem tudott lépést tartani a bányák kimerülésével. Selmecbánya új kincse az akadémia lett.

Az iskolai jellegű képzés 1735-ben indult a bécsi udvari kamara leirata alapján, ami szabályozta a bányászati-kohászati tanintézet működését. 1762-től akadémiai szinten folyt az oktatás, 1808-ban pedig önálló erdészeti képzéssel bővült az oktatási paletta. 1918 végén, 1919 elején a megszálló cseh csapatok elől a tanári gárdának és

a hallgatóknak is el kellett hagyniuk a várost. A főiskola székhelyeként több település neve is felmerült, végül Sopron városa fogadta be az intézményt.

„Selmec az Istened, anyád, szeretőd, menyasszonyod, testvéred, mindened, aki bántja, ellenséged!” Így szól a régi akadémisták hitvallása. A városban az oktatás beindulásakor nem volt kollégium, étkeztetés, orvosi ellátás, a diákok teljes egészében magukra és társaikra voltak utalva. Az iskolai évek alatt az összetartást, tiszteletet és barátságot erősítő hagyományok alakultak ki. Ezeket a mai napig ápolják a selmeci kötődésű magyarországi felsőoktatási intézményekben is (Sopron, Miskolc, Dunaújváros, Székesfehérvár). A hagyományok közül a szalamander felvonulás eredetileg az akadémisták ünnepélyes menete volt a diákélet jelentősebb alkalmakor. Ilyen volt az új diákok fogadása, a bányajárás, a szakestélyek, az akadémia professzorainak, hallgatóinak temetése, a végzősök (valétálók) búcsúztatása. A felvonulást mindig szürkülletkor tartották, amikor a világító bányalámpák, mécsesek, és fáklyák fényeinek játéka a leghatásosabb volt. Hogy a búcsúzás minél tovább tartson, egyes sorban vonultak, és az utca egyik szélétől a másikig kanyarogtak, lévén az sokkal hosszabb út, mint az egyenes. Erről a kígyózó mozgásról kapta a nevét a menet, minthogy a szalamandra mozgását utánozza. Hosszú szünet után 1936-ban próbálták újraindítani az ünnepségsorozatot. Végül a második világháborút követően, 1949-től voltak felvonulások hosszabb rövidebb kihagyásokkal 1991-ig, azóta minden évben megrendezik. Az egyik legemlékezetesebb ünnep az 1964. évi volt az akadémia alapításának 200. évfordulóján, amikor meghívást kaptak az utolsó, még Selmecbányán végzett évfolyam életben lévő tagjai. Az összeölelkezve vonuló, ősz hajú, idős akadémisták menetét az egész város megkönnyezte.

A mai szalamander ünnepség már nemcsak a hagyományos akadémiai formát, hanem a város bányász múltját is felidézi. Az ünnepség kezdetét a „klopacska”, a bányászok lármafájának hangja jelzi. A menetet a szlovákiai és a környező országok bányászvárosainak, vállalatainak, majd a

szakmai oktatási intézmények diákjainak szalamanderezve vonuló delegációi nyitják meg fáklákkal és mécsesekkel. Őket követi segítőivel a pásztor, aki a kezében egy faragott gyíkot visz annak emlékére, hogy a város alapítása a mondanban szereplő gyíkoknak köszönhető. Majd a hagyományok szerint a bányászok, a helyi diákság képviselői, a városi polgárságot jelképezők vonulnak. Ezután következnek a különböző népi figurák, és külön csoportokban vonulnak az egyes mesterségek képviselői. A menetet mindig Selmec egykori feledhetetlen közlekedési eszközére, a keskeny nyomtávú vasútra emlékezve „Ancsa”, a mozdony zárja teljes személyzetével. A csípős füstöt okádó szerkezet minden évben jól megkönnyeztetni a nézőközönséget. Az idei ünnepségen Magyarországot legnagyobb létszámban a Bányászati és Kohászati Egyesület és Tatabánya városa képviselte. A tatabányaiak részvételének az adott külön aktualitást, hogy a Szent Katalin katedrálisban ezen a napon ünnepi közgyűlésen írták alá a két település testvérvárosi megállapodását.

Bercsényi Sándor

Források: Amit egy baleknak tudnia kell.

Sopron 2006

Selmeci diák hagyományok: Wikipédia

A szalamander ünnepség: Bányászati, és Kohászati Lapok

A Monostori Erőd, a Magyarock Dalszínház és a Premier Production bemutatója.

Dés - Nemes - Korcsmáros - Horváth - Böhm

VALAHOL EURÓPÁBAN

musical

Radványi Géza és Balázs Béla
azonos című forgatókönyve alapján

SÁRISÁP

Bányász Művelődési Ház

2017. december 2. 19.00

Jegyrendelés és információ:

JEGYVÁSÁRLÁSI HELYSZÍNEK:
START Kft. Sársáp, Sársápi Polgármesteri Hivatal, Sársápi Művelődési Ház

KAPCSOLAT: Sársápi Polgármesteri Hivatal telefon: 33/518-310
Jegyek elővételben korlátozott számban: 2000 Ft, Az előadás napján: 2500 Ft

A musical a Proscenium Szerzői Ügyműködés Kft.-vel kötött megállapodás alapján kerül bemutatásra.

**Annayölgy és Sársáp Kertbarátainak és Borbarátnőinek Egyesülete
tisztelttel meghívja Önt és kedves családját baráti körével együtt**

2017. november 4-én szombaton

a Sársápi Bányász Művelődési Házban

20 órától hajnal 4 óráig tartó

BÚCSÚNAPI BORÁSZBÁLRA

Zene: SZALAI BAND

Nyergesújfaluról

A Művelődési Ház büfétjét működtető
Alibi Presszó biztosítja a jó hangulathoz az italokat.

Belépőjegyek elővételben **1800 Ft-ért** kaphatók.

Tombola 200 Ft.

Asztalfoglalás a belépők vásárlásának sorrendjében.

A rendezők minden érdeklődőt és szórakozni vágyót megtisztelő szeretettel várnak!

Jegyárusítók:

Annayölgyön:	Szolnoki Lászlóné	30/447-9970
Sársápon:	Bercsényi László:	30/520-2934
	Jurásek János:	30/241-6032
	Mali Sándor:	30/579-1246
	Wibling Józsefné:	30/976-3545
	Friedrich Zoltánné Andi	30/337-0514
	Schummel Tamás	30/385-6631

Tombolatárgy felajánlásokat köszönettel veszünk!

Szerkesztők: Bercsényiné Bors Ildikó, Jurásekné Pfluger Éva, Knyazovics Edina,
Ligetiné Vass Éva, Takácsné Molnár Anikó

Felelős kiadó: Kollár Károly polgármester

Nyomdai munka: Táltos Nyomda, Győr - **Tördelés:** Kollár Gábor János - ISSN 2062-9303